

“De hoop maakte my hier-en-daar welsprekend”

“Multatuli is in ons taalgebied een ware Prometheus geweest. Afgestoten door alle machthebbers heeft hij in ballingschap zijn brood gegeten maar zonder versagen de fakkel van het non-conformisme en van de opstandigheid hooggehouden. Uit zijn as is de hele moderne Nederlandse literatuur opgeflakkerd. Zijn cultus is ons aller heilige plicht.”

Dat zei Elsschot over de grootste prozaïst uit onze literatuur van de negentiende eeuw. Hij schreef zijn *Max Havelaar* in nog geen maand (september-oktober 1859) in het logementshuis Au Prince Belge aan de Bergstraat in Brussel.

Multatuli verbleef toen voor de tweede keer in wat volgens zijn tweede vrouw Mimi “in hoofdzaak een bierkroeg” was. De postbeambten die aan de overkant werkten, kwamen er hun faro drinken: zoet, donker bier. Multatuli kon zijn zolderkamer net betalen, ook al moest hij bedelen om kolen. Hij loofde de warmte en hartelijkheid van de mensen. Ze kenden hem nog allemaal: “De vrouw aan de overkant die een groentewinkel heeft, de wasbaas, de dochter van de hoteleigenaar, een straatjongen en het gezin van zijn ‘vriend’ Deprez – de ‘slagter’.”

Hij bezoekt de tingeltangels en café chantants in de buurt en loopt door de verlichte Sint-Hubertusgalerij die hij bewondert. Hij kent de taveernen en de passages. In dat decor van gewone, wriemelende mensen en gebouwen, van lawaai en *o la la*, van Brussel, dat toen nog een bruisende stad was, ontstaat een meesterwerk.

“In den winter van 1859 (...) toen ik, gedeeltelyk in een kamertje zonder vuur, gedeeltelyk aan een waggelend en smerig herbergtafeltje te Brussel, omringd door goedmoedige maar tamelyk onesthetische farodrinks m'n Havelaar schreef, meende ik iets te zullen bewerken, iets uitterichten, iets tot stand te brengen. De hoop gaf me moed, de hoop maakte my hier-en-daar welsprekend.”

Naar aanleiding van de honderdvijftigste verjaardag van de *Max Havelaar* organiseerde de Buren in samenwerking met het Multatuli Genootschap in 2010 een lezingenreeks onder de titel “Beste Multatuli,...”. Schrijvers namen de pen op en vroegen de meester van het brievengenre om advies over interculturaliteit en (post-)kolonialiteit. Enkele van die brieven worden hier gebundeld. Ze zijn van de hand van de Multatuli-biograaf Dik van der Meulen, de schrijvers Christiaan Weijts, David Van Reybrouck en Ellen Ombre.

Hun brieven worden aangevuld door het reisverslag van Judith van der Wel. Zij won met haar brief aan Multatuli de essaywedstrijd “Beste Multatuli,...” en reisde eind 2010 af naar Indonesië om de sporen van haar voorouders te zoeken.

Ons Erfdeel publiceert deze teksten in samenwerking met het Vlaams-Nederlands Huis de Buren.

Luc Devoldere
Hoofdredacteur